

Joanna Szlęzak-Matusiewicz*

Wybrane instrumenty optymalizacji podatkowej wykorzystywane w mikroprzedsiębiorstwach – ocena i perspektywy zmian

Selected tax optimization instruments in microenterprises: assessment and prospects for change: The aim of this article is to overview the most important tax optimization instruments for microenterprises in Poland and critically assess them in order to formulate de lege ferenda proposals. The considerations in the article are based on the provisions of the Polish Personal Income Tax Act, the Corporate Income Tax Act, the Value Added Tax Act, and the Act on Local Taxes and Fees. The author analyses such instruments as quarterly settlement of income taxes and VAT, cash method in VAT, and reliefs addressed to micro-enterprises. The attention was also paid to real estate tax relief granted by the Polish municipalities in exchange for investments made by entrepreneurs.

Słowa kluczowe: optymalizacja podatkowa, mały podatnik, formy opodatkowania, karta podatkowa, ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, koszty uzyskania przychodów

Keywords: tax optimization, small taxpayer, forms of taxation, tax card, lump sum on registered income, tax deductible costs

* Doktor nauk ekonomicznych, pracownik Zakładu Podatków Instytutu Finansów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie • e-mail: joanna.szlezak@sgh.waw.pl • <https://orcid.org/0000-0003-2017-9434>

Wstęp

Znaczący wkład mikroprzedsiębiorstw w tworzenie wartości dodanej przy jednoczesnej ich słabości ekonomicznej w stosunku do większych podmiotów, wynikającej z choćby ich mniejszej stabilności i siły ekonomicznej, mniejszych zasobów finansowych, mniejszych możliwości pozyskania finansowych¹, uzasadnia politykę wspierania ich działalności. Wsparcie to może przybierać różne

¹ Wykorzystanie obcych źródeł finansowania rośnie w miarę wzrostu wielkości firmy, szerzej zob. R. Wolański, *Różnice w źródłach finansowania pomiędzy mikro, małymi i średni-*

formy i może być realizowane na różnych szczeblach – rządowym lub samorządowym. Jak bowiem wskazuje się w literaturze przedmiotu, z punktu widzenia interesów państwa rozwój tego sektora jest koniecznym składnikiem zrównoważonego rozwoju gospodarki jako całości². Jedną z form wsparcia mikroprzedsiębiorstw są preferencje podatkowe³. Stanowią tzw. instrumenty zarządzania podatkami (optymalizacji podatkowej)⁴, dzięki którym możliwe jest obniżenie ciężaru podatkowego lub też prolongata jego zapłaty. To z kolei wpływa na zwiększenie dochodu po opodatkowaniu lub (w zależności od zastosowanego instrumentu) poprawę płynności finansowej przedsiębiorstwa.

Pojęcie optymalizacji podatkowej nie zostało zdefiniowane w sposób normatywny. W sferze podatków najczęściej używane jest w sposób intuicyjny dla określenia działań podatników zmierzających do minimalizacji obciążeń podatkowych. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że pojęcia optymalizacji podatkowej nie można utożsamiać z unikaniem opodatkowania jako działaniem sprzecznym z celem ustaw podatkowych, a tym bardziej z uchylaniem się od opodatkowania. Optymalizacja podatkowa w odniesieniu do rozważań prowadzonych w niniejszym artykule jest więc działaniem zgodnym z prawem.

Celem prowadzonych rozważań jest prezentacja najważniejszych instrumentów optymalizacji podatkowej skierowanych do mikroprzedsiębiorstw oraz ich krytyczna ocena, która pozwoli na sformułowanie wniosków *de lege ferenda*. Rozważania prowadzone w artykule oparte są na przepisach ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych⁵, ustawy o podatku dochodowym od osób

mi przedsiębiorstwami w świetle badań empirycznych „Marketing i Zarządzanie” 2016, nr 2, s. 351–360.

² *Przedsiębiorca w społecznej gospodarce rynkowej*, red. T. Kocowski, J. Gola, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2014, s. 200–201.

³ Zgodnie z raportem *Preferencje podatkowe w Polsce* przygotowanym przez Ministerstwo Finansów (Warszawa 2015), preferencją podatkową jest każde odstępstwo od przyjętego w danych warunkach standardu podatkowego. Takie odstępstwo skutkuje zmniejszeniem obciążenia podatkowego po stronie beneficjenta preferencji. Z technicznego punktu widzenia preferencje podatkowe mogą przyjmować różną formę. Do najczęstszych należą: ulgi, zwolnienia, odliczenia, obniżone stawki czy zaniechania. W niniejszym opracowaniu preferencją podatkową jest także, inaczej niż w cytowanym raporcie, możliwość wyboru formy opodatkowania czy też instrumenty służące odsuwaniu w czasie momentu zapłaty podatku.

⁴ Szerzej na ten temat m.in.: P. Felis, J. Szlęzak-Matuszewicz, *Optymalizacja podatkowa – możliwości a realizacja* [w:] *Etyka, sprawiedliwość i racjonalność w dorobku nauki o finansach w latach 1919–2018*, red. J. Ostaszewski, M. Wrzesiński, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2018; J. Szlęzak-Matuszewicz, *Zarządzanie podatkami osób fizycznych*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013; M. Jamroży, S. Kudert, *Optymalizacja opodatkowania przedsiębiorstw*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013; M. Poszwa, *Zarządzanie podatkami w małej i średniej firmie. Rozwiązania na lata 2007–2009*, CH Beck, Warszawa 2007.

⁵ Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t.j. Dz.U. 2018, poz. 1509; dalej: ustawa o PIT.

prawnych⁶, ustawy o podatku od towarów i usług⁷ oraz ustawy o podatkach i opłatach lokalnych⁸.

Prawne uwarunkowania działalności mikro i małych przedsiębiorstw

Uwarunkowania prawne prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce zostały zmienione w 2018 r., kiedy weszła w życie tzw. Konstytucja biznesu. Jest to pakiet ustaw dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej. Zmiany dotyczą takich obszarów, jak: relacje przedsiębiorcy z organami administracji publicznej, zakładanie i zawieszanie działalności gospodarczej. Najważniejszym działaniem w ramach znowelizowanych przepisów było uchylenie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i zastąpienie jej nową ustawą – Prawo przedsiębiorców⁹. Ustanowiono w niej katalog praw i obowiązków przedsiębiorców, a także wytyczne dla tworzenia i stosowania prawa w sferze działalności gospodarczej.

W treści ustawy – Prawo przedsiębiorców zostały wyrażone zasady prowadzenia działalności gospodarczej. Nie są one jednolite. Mają bowiem różną rangę, różny charakter oraz różny stopień ogólności, a przede wszystkim różnych adresatów¹⁰.

Zdecydowanie najliczniejszą grupę zasad tworzą te, które dotyczą relacji pomiędzy przedsiębiorcą a organem administracji. Do nich zaliczyć należy m.in. zasady: wolności działalności gospodarczej i równości przedsiębiorców; „co nie jest prawem zabronione, jest dozwolone”; domniemania uczciwości przedsiębiorcy; rozstrzygania wątpliwości faktycznych na korzyść przedsiębiorcy; przyjaznej interpretacji przepisów (*in dubio pro libertate*); pogłębiania zaufania, proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania; odpowiedzialności urzędników za naruszenie prawa; pewności prawa oraz udzielania informacji.

W kontekście analizowanego zagadnienia – preferencji podatkowych – szczególnie zasadę wolności działalności gospodarczej i zasadę „co nie jest prawem zabronione, jest dozwolone” można odnieść do swobody w zakresie korzystania przez przedsiębiorców z instrumentów optymalizacji podatkowej. W większości przypadków skierowane są one do podmiotów działających na

⁶ Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t.j. Dz.U. 2018, poz. 1036; dalej: ustawa o CIT.

⁷ Ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. Dz.U. 2018, poz. 2174; dalej: ustawa o VAT.

⁸ Ustawa z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, t.j. Dz.U. 2018, poz. 1445; dalej: u.o.p.l.

⁹ Ustawa z 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, t.j. Dz.U. 2019 poz. 1292, ze zm.; dalej: Prawo przedsiębiorców.

¹⁰ A. Sikorska-Lewandowska, *Zasady prowadzenia działalności gospodarczej w świetle ustawy – Prawo przedsiębiorców*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2019, nr 1, s. 53.

małą skalę, charakteryzujących się relatywnie niskimi obrotami, małym majątkiem czy niewielkim zatrudnieniem. Ze względu na te kryteria dokonano podziału przedsiębiorstw.

Mikroprzedsiębiorcy, mali i średni przedsiębiorcy wyodrębnieni zostali ze względu na kryteria ekonomiczne – zatrudnienie, obrót i sumę aktywów. Legałą i jednocześnie kompleksową definicję tych pojęć umieszczono w ustawie – Prawo przedsiębiorców. Zgodnie z jej art. 7 ust. 1 za mikroprzedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniał łącznie następujące warunki:

- zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników,
- osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 mln euro lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyła równowartości w złotych 2 mln euro¹¹.

Analiza przytoczonej definicji pozwala stwierdzić, że aby przedsiębiorca został zakwalifikowany do kategorii mikro, muszą być spełnione dwa elementy: średnioroczne¹² zatrudnienie na poziomie nie większym niż 10 pracowników i relatywnie mała skala finansowa prowadzonej działalności gospodarczej. W tym ostatnim przypadku istotne są dwa wskaźniki – obrót netto z określonej w przepisie sprzedaży lub suma aktywów. Oba wskaźniki nie powinny przekroczyć równowartości 2 mln euro. Aktywa są kategorią rachunkową i składnikiem bilansu. Trzeba więc zwrócić uwagę, że z uwagi na prowadzenie najczęściej uproszczonej ewidencji księgowej w mikroprzedsiębiorstwach i niepodleganie przez nie przepisom bilansowym, wskaźnikiem, który najczęściej jest brany pod uwagę przy zaliczaniu przedsiębiorstwa do kategorii mikro, będzie obok zatrudnienia przychód.

Zaliczenie przedsiębiorstwa do określonej kategorii związane jest najczęściej z pewnymi przywilejami – wyższą kwotą dotacji, przywilejami podatkowymi czy też ulgami przyznawanymi na podstawie innych przepisów (m.in. ubezpieczeń społecznych). Przepisy innych ustaw przyznające określone przywileje mikro i małym przedsiębiorcom niejednokrotnie odwołują się do definicji za-

¹¹ Wyrażone w euro wielkości, o których mowa w definicjach mikro-, małego i średniego przedsiębiorcy, przelicza się na złote wg średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku obrotowego wybranego do określenia statusu przedsiębiorcy.

¹² „Średnioroczność” oznacza, że czasowo przedsiębiorca może zatrudniać więcej pracowników, jednak pod warunkiem, że średnia jest mniejsza niż 10 (obliczenie następuje jako iloraz sum wszystkich pracowników zatrudnionych w danym roku obrotowym i liczby 12 miesięcy). Przelicza się je na pełne etaty, nie uwzględniając pracowników przebywających na urloпах macierzyńskich, urloпах na warunkach urloпу macierzyńskiego, urloпах ojcowskich, urloпах rodzicielskich i urloпах wychowawczych, a także zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego, za: L. Bielecki i in., *Komentarz do ustawy – Prawo przedsiębiorców* [w:] *Konstytucja biznesu. Komentarz*, LEX.

mieszczonych w Prawie przedsiębiorców. Przykładowo, zgodnie z przepisami Ordynacji podatkowej¹³ zapłata podatków przez podatników prowadzących działalność gospodarczą następuje w formie polecenia przelewu (art. 61 § 1). Jednakże w przypadku mikroprzedsiębiorstw w rozumieniu definicji zawartej w ustawie – Prawo przedsiębiorców ustawodawca zezwala na płatności gotówkowe. Innym przykładem jest ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych, zgodnie z którą przedsiębiorcy zaliczani do kategorii mikro, małych i średnich w rozumieniu tych samych przepisów mogą odliczyć wyższy wskaźnik (150%) kosztów kwalifikowalnych w ramach ulgi na działalność badawczo-rozwojową¹⁴.

Mikroprzedsiębiorstwa na gruncie podatku dochodowego

Prawo podatkowe jest niezależną dziedziną prawa i bardzo często wprowadza własne definicje pojęć używanych wyłącznie dla celów podatkowych. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku mikroprzedsiębiorstw. Mogą one korzystać z preferencji podatkowych, o ile spełniają definicję tzw. małego podatnika. Terminem tym posługuje się zarówno ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych, jak i ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych.

Zgodnie z art. 5a pkt 20 ustawy o PIT i art. 4a pkt 10 ustawy o CIT przez małego podatnika rozumie się podatnika, u którego wartość przychodu ze sprzedaży (wraz z kwotą należnego podatku od towarów i usług) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 1200 tys. euro¹⁵. A zatem, dokonując przeliczenia¹⁶, małym podatnikiem w 2019 r. będzie przedsiębiorca, u którego wartość sprzedaży z VAT nie przekroczyła w 2018 r. kwoty 5135 tys. zł. Odnosząc tę wartość do realnych przychodów mikroprzedsiębiorstw, stwierdzić należy, że polskie mikroprzedsiębiorstwa będą spełniać definicję małego podatnika w rozumieniu przepisów podatkowych. Ich przychody w przeliczeniu na jeden podmiot w 2017 r. wyniosły bowiem 541,4 tys. zł. Najwyższe wartości osiągnęły podmioty z branży finansowo-ubezpieczeniowej, a najniższe (98,3 tys. zł) odnotowano w podmiotach prowadzących działalność usługową¹⁷.

¹³ Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, t.j. Dz.U. 2018, poz. 800; dalej: Ordynacja podatkowa.

¹⁴ Art. 18d ust. 7 pkt 1 ustawy o CIT. Szerzej na temat ulg na działalność badawczo-rozwojową zob. J. Szlęzak-Matusewicz, *Models of tax incentives for R&D activities of enterprises in European Union countries*, „Copernican Journal of Finance & Accounting” 2014, nr 1, s. 145–160.

¹⁵ Definicja ta ma również zastosowanie do przedsiębiorstwa w spadku.

¹⁶ Przeliczenia kwot wyrażonych w euro dokonuje się wg średniego kursu euro ogłoszanego przez Narodowy Bank Polski na pierwszy dzień roboczy października poprzedniego roku podatkowego, w zaokrągleniu do 1000 zł.

¹⁷ GUS, *Działalność gospodarcza przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób w 2017*, 3 października 2018 r.

Warto wspomnieć, że próg sprzedaży, do którego przedsiębiorca będzie uznawany za małego podatnika, zostanie podwyższony w 2020 r. do kwoty 2 mln euro¹⁸. Od 2020 r. definicja małego podatnika będzie więc częściowo pokrywać się z definicją mikroprzedsiębiorcy, czego konsekwencją będzie objęcie preferencjami większej liczby przedsiębiorstw. Zmianę w tym zakresie należy ocenić pozytywnie, nie tylko z punktu widzenia rozszerzenia kręgu beneficjentów preferencji podatkowych, ale także ze względu na eliminację niespójności, która do tej pory w ramach prawa przedsiębiorców występowała.

Mały podatnik na gruncie podatków dochodowych może korzystać z preferencji podatkowych, które realnie obniżają jego obciążenie podatkowe lub też odsuwają moment zapłaty podatku w czasie. Preferencje te można podzielić na te, które dotyczą przedmiotu opodatkowania, jakim jest dochód, płatności samego podatku oraz wyboru form opodatkowania przychodów z działalności gospodarczej.

Preferencje w zakresie dochodu do opodatkowania

Zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy o CIT i art. 9 ust. 2 ustawy o PIT dochodem podatkowym jest nadwyżka sumy przychodów podatkowych nad kosztami ich uzyskania osiągnięta w roku podatkowym. Jeżeli jednak koszty przekroczą sumę przychodów, to wtedy różnica jest stratą podatkową. Z punktu widzenia optymalizacji podatkowej istotne jest zatem zminimalizowanie dochodu do opodatkowania. Narzędziem służącym do tego celu jest prawo ujęcia w rachunku podatkowym kosztów uzyskania przychodów. Im większa ich wartość, tym niższy jest dochód do opodatkowania. Przedsiębiorcy aktywnie wpływający na wielkość podatku do zapłaty stosują często w działalności tzw. strategię kosztową. Polega ona na takim kształtowaniu poziomu kosztów uzyskania przychodów, by w zakładanym okresie zminimalizować wysokość podatku do zapłaty. Strategię tę należy rozpatrywać z dwóch punktów widzenia: pierwszy dotyczy przedsiębiorstwa osiągającego wysokie przychody z działalności gospodarczej, drugi – przedsiębiorstwa, które w danym okresie generuje relatywnie niskie przychody albo posiada nierozliczoną stratę z lat ubiegłych lub też korzysta z czasowego zwolnienia w podatku dochodowym¹⁹.

Przy założeniu, że przedsiębiorca osiąga wysokie dochody i dąży do maksymalizacji zysku, a zatem minimalizacji wszystkich kosztów działalności przedsiębiorstwa, strategia kosztowa opiera się na maksymalizowaniu w puli wszystkich kosztów tych, które mogą być uznane za koszty uzyskania przychodów. Podatnik stosujący tę strategię będzie zatem unikał takich kosztów, których nie może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodu ze względu na ustawowe

¹⁸ Ustawa z 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym, Dz.U. poz. 2244.

¹⁹ J. Ickiewicz, *Obciążenia fiskalne przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2009, s. 148.

wyłączenia (część kosztów z art. 23 ust. 1 ustawy o PIT i art. 16 ust. 1 ustawy o CIT). Jak wykazują badania, strategia ta jest najczęściej wykorzystywana w mikro i małych przedsiębiorstwach²⁰. Tendencją ostatnich lat, w ramach tzw. uszczelniania systemu podatkowego, jest jednak ograniczenie możliwości stosowania strategii kosztowych poprzez wprowadzanie wyłączeń z rachunku podatkowego określonych kategorii kosztów. Polegają one na ograniczeniu możliwości stosowania strategii kosztowych poprzez wprowadzanie wyłączeń z rachunku podatkowego określonych kategorii kosztów. Jako przykład wskazać można ograniczenia w zaliczaniu do kosztów podatkowych wydatków na usługi niematerialne czy też wydatków związanych z finansowaniem dłużnym. W większości przypadków ograniczenia te dotyczą przedsiębiorstw powiązanych. Jednocześnie wprowadzane są nowe kategorie wydatków, które w świetle podatków dochodowych mogą być uznane za koszt. Ciekawym przykładem takiego wydatku jest koszt zatrudnienia rodziny – preferencja skierowana do przedsiębiorców prowadzących przedsiębiorstwa rodzinne. Co do zasady, zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 10 ustawy o PIT, do kosztów uzyskania przychodów nie można zaliczyć wartości własnej pracy podatnika, jego małżonka i małoletnich dzieci, a w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki niebędącej osobą prawną – także rodziny wspólników tej spółki. Obowiązujący od 2019 r. przepis umożliwia jednak podatnikom zaliczenie do kosztów podatkowych wynagrodzenia małżonka i małoletnich dzieci podatnika, a także małżonków i małoletnich dzieci wspólników spółki, w sytuacji prowadzenia działalności w formie spółki osobowej²¹. Powyższe oznacza, że przedsiębiorcy mogą obecnie zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów wynagrodzenie osób bliskich z tytułu m.in: stosunku pracy, zawartej umowy-zlecenia lub umowy o dzieło czy też umów o zarządzanie przedsiębiorstwem. Jednocześnie przepisy nie wprowadzają ograniczeń w zakresie wysokości powyższych kosztów. Wprowadzenie takiej możliwości należy z pewnością uznać za korzystną zmianę wspierającą rozwój firm rodzinnych. W stanie prawnym obowiązującym do końca 2018 r. rozliczenie wynagrodzenia małżonka było bowiem sprzeczne z zasadą sprawiedliwości podatkowej. Z jednej strony przedsiębiorca nie mógł zaliczyć wynagrodzenia małżonka do kosztów podatkowych, ale jednocześnie zatrudniony małżonek zobowiązany był do zapłaty podatku dochodowego od wypłacanych wynagrodzeń.

Kolejnym przykładem kosztu stanowiącego instrument optymalizacji podatkowej jest amortyzacja. Umożliwia ona kształtowanie kosztów na pożąda-

²⁰ Z badań prowadzonych w zakresie optymalizacji podatkowej wynika, że 57% badanych przedsiębiorców stosuje strategie kosztowe w swojej działalności, za: M. Walicka, *Optymalizacja podatkowa w działalności gospodarczej małych przedsiębiorstw*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2012, nr 52, s. 276.

²¹ Należy jednak zwrócić uwagę, że koszty uzyskania przychodu nie będą mogły stanowić niewypłacone, niedokonane lub niepostawione do dyspozycji wypłaty, świadczenia oraz inne należności z powyższych tytułów.

nym przez podatnika poziomie. Kreując koszty, podatnik nie ponosi żadnych wydatków (poza tymi, które poniósł w momencie zakupu danego składnika majątkowego podlegającego amortyzacji). Dzięki optymalnej metodzie amortyzacji podatnik może tak ukształtować koszty, aby były dostosowane do jego struktury przychodów. Przykładowo, jeśli podatnik w pewnym okresie generuje relatywnie niskie przychody, nie powinien zwiększać kosztów amortyzacji w tym okresie, ponieważ może to doprowadzić do poniesienia straty, której odliczenie jest ograniczone w czasie. Istnieje więc ryzyko, że w ustawowym terminie nie zdąży rozliczyć straty podatkowej. Z kolei jeśli w przedsiębiorstwie planowany jest wzrost przychodów, zasadne jest zwiększanie kosztów amortyzacji, co spowoduje obniżenie dochodu i tym samym podatku. Podejmując decyzję o amortyzacji składnika majątkowego, podatnik powinien więc wziąć pod uwagę różne okoliczności, między innymi:

- wielkość przewidywanych przychodów z działalności gospodarczej,
- okres użytkowania składnika majątkowego,
- dostępne metody amortyzacji,
- możliwość podwyższenia i obniżania stawek amortyzacji²².

Mali podatnicy (PIT i CIT)²³ są w znacznie lepszej sytuacji w stosunku do pozostałej grupy przedsiębiorców, ponieważ w ich przypadku możliwe jest zastosowanie tzw. jednorazowej amortyzacji²⁴. W ramach takiej amortyzacji, stanowiącej pomoc *de minimis*²⁵, przedsiębiorcy mogą dokonać odpisów amortyzacyjnych do wysokości limitu określonego w przepisach, wynoszącego 50 tys. euro (w roku 2019 limit ten wynosi 214 tys. zł). Amortyzacją jednorazową mogą zostać objęte wyłącznie określone w przepisach składniki majątku. Są to grupy 3–8 Klasyfikacji Środków Trwałych, z wyłączeniem samochodów osobowych. Amortyzacja jednorazowa nie może także być zastosowana w odniesieniu do wartości niematerialnych i prawnych.

Jednorazowa amortyzacja jest instrumentem skierowanym wyłącznie do podmiotów działających na małą skalę. Stąd z preferencji wyłączone są te podmioty, które rozpoczynając swoją działalność, zostały utworzone:

- w wyniku przekształcenia, połączenia lub podziału podatników albo
- w wyniku przekształcenia spółki niebędącej osobą prawną, albo
- przez osoby fizyczne, które wniosły na poczet kapitału nowo utworzonego podmiotu uprzednio prowadzone przez siebie przedsiębiorstwo albo składniki majątku tego przedsiębiorstwa o wartości przekraczającej

²² J. Szlęzak-Matusewicz, *Zarządzanie*, *op. cit.*, s. 253.

²³ Preferencja dotyczy także podatników rozpoczynających działalność gospodarczą.

²⁴ Zgodnie z art. 16k ust. 7 i 12 ustawy o CIT oraz odpowiednio art. 22k ust. 7 i ust. 12 ustawy o PIT.

²⁵ Łączna pomoc *de minimis* w ciągu 3 kolejnych lat nie może przekroczyć co do zasady 200 tys. euro,

łącznie równowartość w złotych kwoty co najmniej 10 tys. euro (wartość tych składników oblicza się stosując odpowiednio art. 14 ustawy o CIT).

Jednorazowa amortyzacja jest przydatnym narzędziem zarządzania podatkami w przypadku tych podatników, którym zależy na natychmiastowym zmniejszeniu dochodu do opodatkowania. Wpływa zatem na odroczenie płatności podatku, ponieważ koszty, które powinny powstawać sukcesywnie, w sposób liniowy bądź degresywny, powstają jednorazowo i natychmiastowo. Należy jednak pamiętać, że zaliczenie wydatku do kosztów uzyskania przychodu w tym samym roku, w którym środek trwały został nabyty, pozbawia podatnika kreacji kosztów w latach następnych i wpływa potencjalnie na zwiększenie podstawy opodatkowania o kwotę odpisów natychmiastowo zaliczonych do kosztów²⁶.

Preferencje w zakresie płatności samego podatku

Kolejna grupa instrumentów optymalizacji podatkowej skierowana do małych podatników dotyczy płatności podatku. Tradycyjny sposób płacenia zaliczek na podatek dochodowy zakłada ich miesięczne rozliczanie. Wobec małych podatników oraz podatników rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej²⁷ przewidziano możliwość skorzystania z tzw. płatności kwartalnych (art. 44 ust. 3g ustawy o PIT i art. 25 ust. 1b–2 ustawy o CIT). Ich wysokość ustala się w taki sam sposób jak płatności miesięczne. Różnica występuje jedynie w odniesieniu do terminów zapłaty podatku. Zaliczki kwartalne podatnicy wpłacają bowiem w terminie do 20. dnia każdego miesiąca następującego po kwartale, za który wpłacana jest zaliczka. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że z początkiem 2019 r. ustawodawca zaostrzył przepisy w zakresie płatności zaliczki za ostatni kwartał. Zaliczkę za ostatni miesiąc (w przypadku płatności miesięcznych) lub ostatni kwartał roku podatkowego podatnik wpłaca w terminie do 20 stycznia następnego roku podatkowego. Do końca 2018 r. podatnik nie musiał jej wpłacać, jeżeli przed upływem terminu do jej wpłaty złożył zeznanie podatkowe i dokonał zapłaty podatku z niego wynikającego²⁸.

Wpłacanie podatku w okresach kwartalnych jest możliwe również w przypadku podatników opodatkowanych ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych.

²⁶ Na temat wpływu amortyzacji na finanse przedsiębiorstw pisał także P. Felis, *Wybrane problemy wpływu amortyzacji podatkowej na finanse przedsiębiorstw*, „Rachunkowość Bankowa” 2007, nr 10.

²⁷ Przez podatnika rozpoczynającego po raz pierwszy prowadzenie działalności gospodarczej rozumie się osobę, która w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie dwóch lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, nie prowadziła działalności gospodarczej samodzielnie lub jako wspólnik spółki niemającej osobowości prawnej oraz działalności takiej nie prowadził małżonek tej osoby, o ile między małżonkami istniała w tym czasie wspólność majątkowa (art. 22k ust. 11 ustawy o PIT).

²⁸ Por. np. art. 44 ust. 6 ustawy o PIT w brzmieniu obowiązującym do końca 2018 r.

wanych. Przy czym tę formę rozliczeń mogą stosować wyłącznie podatnicy rozpoczynający prowadzenie działalności oraz podatnicy, których otrzymane przychody z działalności prowadzonej samodzielnie albo przychody spółki – w roku poprzedzającym rok podatkowy – nie przekroczyły kwoty stanowiącej równowartość 25 tys. euro ustawy o ryczałcie²⁹. W porównaniu z zasadami płatności kwartalnych w PIT i CIT zauważyć należy, że próg w ryczałcie został ustalony na bardzo niskim poziomie. Słuszne wydaje się więc, że wraz ze zmianą w 2017 r. progu przychodów uprawniającego do korzystania z ryczałtu ze 150 tys. euro do 250 tys. euro, podwyższony powinien zostać próg przychodów uprawniający do rozliczeń kwartalnych w tym podatku.

Kwartałna metoda wpłacania, chociaż skierowana do wybranej grupy podatników, jest niezwykle skutecznym instrumentem optymalizacji podatkowej z uwagi na możliwość odroczenia płatności podatku i w konsekwencji możliwość zarządzania środkami pieniężnymi. Opłacalność zaliczek kwartalnych bazuje więc na odroczeniu terminu płatności podatku, co ma wpływ na płynność przedsiębiorstwa. Dlatego też przedsiębiorcy chętnie wybierają ten sposób płatności zaliczek na podatek dochodowy (tabela 1)³⁰. Z roku na rok liczba przedsiębiorstw rozliczających się kwartalnie rośnie.

Ustawodawca wprowadza również możliwość niewpłacania zaliczki (art. 44 ust. 15 ustawy o PIT oraz art. 25 ust. 18 ustawy o CIT) na podatek dochodowy. Podatnicy mogą nie wpłacać zaliczki miesięcznej lub kwartalnej, jeżeli podatek należny od dochodu osiągniętego od początku roku pomniejszony o sumę zaliczek wpłaconych od początku roku nie przekracza kwoty 1000 zł. Po przekroczeniu kwoty 1000 zł wpłacie podlega różnica pomiędzy podatkiem należnym od dochodu osiągniętego od początku roku a sumą zaliczek wpłaconych od początku roku. Trzeba jednak pamiętać, że zasada ta nie obowiązuje w przypadku płatności tzw. zaliczek uproszczonych. Z uwagi na niską kwotę uprawniającą do odroczenia zaliczki, uznać należy, że jest to instrument skierowany do przedsiębiorstw działających na małą skalę, tj. nieosiągających znacznych dochodów, przy czym rozwiązanie to jest fakultatywne. Wybór w tym zakresie pozostawia się zatem podatnikowi. Co istotne, podatnik nie ma obowiązku informować

²⁹ Ustawa z 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, t.j. Dz.U. 2017, poz. 2157, ze zm.; dalej: ustawa o ryczałcie.

³⁰ Podobną możliwość teoretycznie daje tzw. kredyt podatkowy dla małych przedsiębiorców (zob. art. 25 ust. 11–17 ustawy o CIT i art. 44 ust. 7a–7k ustawy o PIT). Preferencja polega na odroczeniu podatku za jeden rok i jego spłacie w pięciu następnych latach. Niestety zbyt restrykcyjne warunki jego uzyskania spowodowały, że w rzeczywistości od początku funkcjonowania tych przepisów skorzystało z nich tylko kilka przedsiębiorstw; zob. P. Felis, *Wybrane rozwiązania opodatkowania małych przedsiębiorstw – ocena i proponowane kierunki zmian*, „Studia BAS” 2014, nr 1(37), s. 129 [Rozwój przedsiębiorczości oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw, red. G. Gołębiowski].

Tabela 1. Liczba podatników rozliczających zaliczki na podatek dochodowy w sposób kwartalny w latach 2007–2017

Rok	PIT	Ryczałt	CIT
2007	33 987	x	59 445
2008	42 193	x	67 107
2009	50 593	x	71 240
2010	60 600	x	75 982
2011	71 404	x	76 276
2012	85 471	x	78 325
2013	108 451	31 454	81 549
2014	139 489	34 861	85 449
2015	174 188	41 651	88 888
2016	201 127	43 377	94 799
2017	222 008	44 443	97 983

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

organu podatkowego o podjętej decyzji. Wprowadzenie tego rozwiązania z początkiem 2018 r. z pewnością należy uznać za dobry krok w kierunku poprawy płynności przedsiębiorstw. Niemniej należy pamiętać, że kwota 1000 zł podatku, uwzględniając składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne płacone przez przedsiębiorcę, przekłada się na dochód w wysokości ok. 6000 zł rocznie. Jest to więc pomijalna kwota w kontekście rzeczywistych dochodów mikroprzedsiębiorców. Słuszne wydaje się jej podniesienie, ponieważ w rzeczywistości może dotyczyć wyłącznie tych przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność gospodarczą, traktując ją jako dodatkowe źródło zarobkowania.

Preferencje w zakresie formy opodatkowania

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą samodzielnie lub w spółce osobowej mają, co do zasady, możliwość wyboru formy opodatkowania działalności gospodarczej. Mogą wybrać:

- zasady ogólne przy zastosowaniu progresywnej skali podatkowej (18% i 32%),
- zasady ogólne przy zastosowaniu stawki liniowej (19%),
- ryczałt od przychodów ewidencjonowanych,
- kartę podatkową.

Ustawodawca nie uzależnia możliwości wyboru konkretnej formy opodatkowania od posiadania statusu małego podatnika. Jednak ze względu na ograniczenia w zakresie osiąganych przychodów czy też zatrudnienia, w rzeczywistości część z nich – np. karta podatkowa i ryczałt – jest skierowana tylko do najmniejszych podmiotów.

Podstawową formą opodatkowania dostępną dla wszystkich podatników są zasady ogólne przy zastosowaniu skali progresywnej. Pozostałe formy są pewnego rodzaju preferencją, dlatego ich wybór jest ograniczony (tabela 2).

Formy opodatkowania działalności gospodarczej osób fizycznych różnią się od siebie w istotny sposób. Zróżnicowany jest przede wszystkim przedmiot opodatkowania, możliwość odliczania kosztów i ulg oraz stawki podatkowe.

Z punktu widzenia optymalizacji podatkowej najkorzystniejszą formą opodatkowania jest ta, która zagwarantuje największy dochód netto. Jej wybór powinien być zawsze poprzedzony szczegółową analizą konkretnego przypadku prowadzonej działalności gospodarczej w aspekcie mikro- i makrooczenia. Dlatego, dokonując wyboru, podatnik powinien wziąć pod uwagę różne aspekty swojej działalności, m.in. rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej, jej formę prawną, poziom zatrudnienia, wielkość dochodu, inne dochody uzyskiwane przez podatnika opodatkowane według skali progresywnej, możliwość skorzystania z ulg. Przy analizie wyboru formy opodatkowania istotna jest także sytuacja rodzinna podatnika – jego stan cywilny oraz wysokość dochodów osiągniętych przez małżonka, ponieważ od tego zależy np. opłacalność rozliczenia wspólnego z małżonkiem³¹.

Najwyższym poziomem skomplikowania konstrukcji i obowiązków podatkowych charakteryzuje się podstawowa forma opodatkowania – zasady ogólne przy zastosowaniu skali progresywnej. W pozostałych formach opodatkowania, przede wszystkim ryczałtowych, zakres obowiązków jest mniejszy, poszczególne elementy konstrukcji są upraszczane, co powinno stanowić zachętę do korzystania z nich. W tabeli 3 zaprezentowano liczbę podatników rozliczających się według tzw. preferencyjnych form opodatkowania. Okazuje się, że zainteresowanie tymi formami jest zróżnicowane. Systematycznie rośnie liczba osób wybierających stawkę liniową. Możliwość opodatkowania dochodu na tych zasadach pojawiła się w 2004 r., wówczas nieco ponad 200 tys. osób zdecydowało się na podatek liniowy. W wypadku uproszczonych form ryczałtowych wzrost liczby podatników zauważalny jest w ostatnich kilku latach. Niewątpliwie zaletą tej formy opodatkowania są relatywnie niskie stawki. Podatnicy głównie z tego względu, mimo braku możliwości rozliczenia kosztów w rachunku podatkowym, wybierają właśnie tę formę opodatkowania. Stawki w ryczałcie wynoszą od 2% do 20% w zależności od rodzaju prowadzonej działalności. Jednak najczęściej wygenerowanego przez podatników dochodu jest opodatkowana stawką 5,5% (42,67% w 2017 r.) i stawką 8,5% (41,05% w 2017 r.)³².

³¹ Szerzej na temat kryteriów wyboru formy opodatkowania zob. M. Poszwa, *Kryteria i procedura wyboru formy opodatkowania dochodów*, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2017, nr 1, s. 153–161, a także P. Felis, *Opodatkowanie według zasad ogólnych, liniowe czy ryczałtowe – dylematy wyboru małych i średnich przedsiębiorstw* [w:] *Finanse przedsiębiorstwa*, red. P. Karpuś, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2006.

³² *Informacja dotycząca ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za 2017 r.*, Ministerstwo Finansów, <https://finanse-arch.mf.gov.pl>.

Tabela 2. Ograniczenia przy wyborze form opodatkowania

Forma opodatkowania	Przykładowe graniczenia
Zasady ogólne: opodatkowanie liniowe	<ul style="list-style-type: none"> wyłączone świadczenie usług w ramach samozatrudnienia na rzecz byłego pracodawcy; ograniczenie dotyczy jednego roku wyłączenie dla menedżerów i spółek menedżerskich
Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	<ul style="list-style-type: none"> wyłączone świadczenie usług w ramach samozatrudnienia na rzecz byłego pracodawcy; ograniczenie dotyczy 2 lat wyłączenie ryczałtu w przypadku spółek innych niż spółka cywilna i jawna ograniczenie dotyczące wielkości przychodów (ponad 250 tys. euro) ograniczenie dotyczące określonych w ustawie podatkników oraz rodzajów usług (np. apteki, lombardy, usługi reklamowe, usługi wymienione w załączniku 2 do ustawy)
Karta podatkowa	<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie dotyczące rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej; z opodatkowania przy zastosowaniu karty podatkowej mogą skorzystać tylko te rodzaje działalności, które są wymienione w ustawie wyłączenie karty podatkowej w przypadku spółek innych niż spółka cywilna ograniczenia dotyczące zatrudnienia, miejsca prowadzenia działalności, a także rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka

Źródło: J. Szlezak-Matusewicz, *Zarządzanie podatkami osób fizycznych*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013, s. 231.

Tabela 3. Liczba podatników wybierających formy inne niż zasady ogólne według skali progresywnej

Rok	Zasady ogólne – stawka liniowa	Ryczałt ewidencjonowany	Karta podatkowa
2011	410 813	544 478	117 911
2012	429 096	543 300	112 975
2013	446 485	546 683	109 706
2014	473 954	544 784	111 205
2015	502 648	545 572	105 869
2016	534 027	553 828	104 812
2017	572 365	565 259	103 397

Źródło: na podstawie *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego osób fizycznych i ryczałtu za lata 2011–2017*, Ministerstwo Finansów, <https://finanse-arch.mf.gov.pl>.

W przypadku karty podatkowej liczba podatników w ciągu ostatnich lat jest względnie stała. Jest to najprostsza forma opodatkowania skierowana do najmniejszych podmiotów. Świadczy o tym choćby wartość przeciętnego podatku płaconego przez podatnika karty. W 2017 r. kwota ta wynosiła 663 zł, podczas gdy ta sama wartość w przypadku podatnika podatku dochodowego przy zastosowaniu stawki liniowej wyniosła 41 914 zł³³.

Alternatywą dla opodatkowania działalności gospodarczej podatkiem dochodowym od osób fizycznych jest podatek dochodowy od osób prawnych. Spółki osobowe charakteryzuje neutralność podatkowa w podatku dochodowym, ponieważ nie są one podatnikami tego podatku. Podatnikami są natomiast wspólnicy, którzy jako przedsiębiorcy mogą wybrać korzystną dla siebie formę opodatkowania, w zależności od tego, z jaką formą działalności mamy

³³ *Ibidem*.

do czynienia (działalność samodzielna, spółka cywilna, spółka osobowa prawa handlowego). W spółkach osobowych opodatkowanie jest więc jednokrotne – występuje jedynie na poziomie wspólnika. W spółkach kapitałowych, które są podatnikami podatku CIT, podatek naliczany jest na dwóch poziomach. Opodatkowaniu podlega bowiem dochód spółki kapitałowej, która jako podatek podatku dochodowego od osób prawnych zobowiązana jest do odprowadzenia podatku (co do zasady przy zastosowaniu stawki 19%), a następnie opodatkowaniu podlega wypłata dywidendy na rzecz wspólnika, opodatkowana również przy zastosowaniu stawki 19%. Stopa opodatkowania wynosi więc w tym wypadku 34,39% przy założeniu stawki CIT na poziomie 19%. Od 2019 r. wprowadzono drugą stawkę CIT w wysokości 9%. Uwzględniając nową stawkę CIT, stawka efektywna dla opodatkowania dochodu osoby fizycznej będącej wspólnikiem spółki kapitałowej wynosi 26,29%. Jest to więc stawka porównywalna do stawek podatku dochodowego od osób fizycznych (tabela 4). Stawka 9% może być alternatywą dla działalności opodatkowanej podatkiem dochodowym od osób fizycznych, ponieważ efektywna stawka opodatkowania dochodu, jakim dysponuje wspólnik spółki kapitałowej, jest porównywalna ze stawką PIT i jednocześnie majątek wspólnika podlega ochronie w spółce kapitałowej.

Tabela 4. Stopa opodatkowania wspólnika w spółce osobowej i kapitałowej

		Spółka kapitałowa (stawka 19%)	Spółka kapitałowa (stawka 9%)	Spółka osobowa
a)	dochód spółki	100	100	100
b)	podatek dochodowy od osób prawnych	19	9	–
c)	dywidenda (a) – (b)	81	91	–
d)	podatek dochodowy od osób fizycznych (19%)	(d) × (c) 15,39	(d) × (c) 17,29	(d) × (a) 19
e)	suma wszystkich podatków	34,39	26,29	19
f)	efektywna stopa opodatkowania	34,39%	26,29%	19%

Niewątpliwie obniżenie stawki o 10 punktów procentowych w stosunku do stawki standardowej może być atrakcyjne dla małych podatników i podatników rozpoczynających prowadzenie działalność, bo tylko te podmioty zostały objęte preferencją. Niemniej w przepisach zamieszczono pewne wyłączenia stosowania obniżonej stawki. Nie ma ona zastosowania do:

- zysków kapitałowych – jej zastosowanie ograniczone zostało jedynie do tzw. pozostałej działalności przedsiębiorcy,
- podatników, którzy zmienili formę prawną po to, by skorzystać z preferencji; np. ze stawki 9% nie mogą skorzystać spółki, które powstały z przekształcenia jednoosobowej działalności lub spółki osobowej³⁴,

³⁴ Stawki obniżonej nie można w takiej sytuacji stosować w pierwszym i drugim roku działalności.

- podatników, którzy dokonują zdarzeń restrukturyzacyjnych, których celem jest osiągnięcie statusu małego podatnika (np. przez podział)³⁵.

Obecna obniżona stawka 9% zastąpiła stawkę 15% obowiązującą w latach 2017–2018. W 2017 r. stawka CIT w wysokości 15% stosowana była przez 118,8 tys. podatników, zaś stawkę – 19% stosowało 75,6 tys. podatników³⁶. A zatem większość podatników CIT opodatkowywała swój dochód w 2017 r. przy zastosowaniu stawki obniżonej. W przypadku nowych regulacji, obowiązujących od początku 2019 r., sytuacja może być nieco inna. Trzeba bowiem pamiętać, że warunki korzystania z nowej stawki w wysokości 9% są znacznie bardziej restrykcyjne w porównaniu z warunkami, na jakich można było wybierać stawkę 15%. Przykładowo, wybór stawki w wysokości 15% nie wiązał się z możliwością utraty tego prawa w trakcie roku, podczas gdy prawo do opodatkowania dochodu stawką 9% mogą stracić ci podatnicy, których przychody w trakcie roku przekroczą kwotę 1200 tys. euro. Tym samym na gruncie przepisów obowiązujących od początku 2019 r. stosowanie obniżonej stawki podatkowej jest uzależnione nie tylko od statusu małego podatnika (tak jak miało to miejsce w przypadku stosowania stawki 15%), ale od spełnienia wartości przychodów nieprzekraczających 1200 tys. euro w roku stosowania obniżonej stawki.

Opisane ograniczenia w rzeczywistości mogą spowodować, że tylko niewielka liczba przedsiębiorstw skorzysta z tej preferencji.

Mikroprzedsiębiorstwa na gruncie podatku od towarów i usług

Podatek od towarów i usług zawiera własną definicję małego podatnika. Częściowo pokrywa się ona z definicją zawartą w ustawach o podatkach dochodowych. Zgodnie z art. 2 pkt 25 ustawy o VAT małym podatnikiem jest podatnik podatku od towarów i usług:

- u którego wartość sprzedaży (wraz z kwotą podatku) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 1200 tys. euro,
- prowadzący przedsiębiorstwo maklerskie, zarządzający funduszami inwestycyjnymi, będący agentem, zleceniobiorcą lub inną osobą świadczącą usługi o podobnym charakterze, z wyjątkiem komisju – jeżeli kwota prowizji lub innych postaci wynagrodzenia za wykonane usługi (wraz z kwotą podatku) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 45 tys. euro.

³⁵ *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego osób fizycznych za 2017 r., op. cit.*

³⁶ Dane uzyskane z Ministerstwa Finansów.

Mali podatnicy w VAT mogą korzystać z dwóch preferencji (art. 21 oraz art. 99 ust. 2 i ust. 3 ustawy o VAT):

- kwartalnego rozliczania podatku, w którym obowiązek podatkowy powstaje na zasadach ogólnych (metoda kwartalna),
- metody kwartalnej rozliczania podatku, w której obowiązek podatkowy powstaje na zasadzie kasowej (metoda kwartalno-kasowa).

Metoda kwartalna oznacza, że obowiązek podatkowy powstaje na zasadach ogólnych, przy czym podatnik rozlicza VAT nie w okresach miesięcznych, ale w okresach kwartalnych, składając deklarację VAT w czterech terminach: do 25 kwietnia, 25 lipca, 25 października, 25 stycznia). Z możliwości rozliczania się tym sposobem wyłączeni zostali niektórzy podatnicy (m.in. którzy dokonali dostaw tzw. towarów wrażliwych wymienionych w załączniku 13 do ustawy o VAT). Podstawową zaletą tego rozwiązania jest poprawa płynności w wyniku przesunięcia momentu zapłaty podatku. Podatnik może zaoszczędzić czas i pieniądze bezpośrednio związane z wypełnianiem deklaracji i z wizytami w urzędzie skarbowym. Należy jednak pamiętać, że wpłata podatku 4 razy w roku zamiast 12 razy oznacza kumulację płatności z tytułu tego podatku. Zatem podatnik musi przygotować się finansowo w odpowiednim czasie do takiej płatności. Niektórzy wskazują jako wadę kwartalnych rozliczeń opóźnienie momentu, w którym można rozliczyć nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym, a w konsekwencji opóźnianie momentu uzyskania zwrotu takiej nadwyżki. Nie można jednak w pełni zgodzić się z takim poglądem. Jeśli bowiem podatnik przynosi nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym na następne okresy rozliczeniowe, to w zasadzie nie ma różnicy, na jaki okres zostanie ona przeniesiona – czy na następny miesiąc, czy też kwartał, ponieważ i tak podatek będzie płatny w tych samych okresach rozliczeniowych. Jeżeli natomiast podatnik będzie chciał uzyskać bezpośredni zwrot podatku, kwartalne rozliczenie podatku może być niekorzystną formą rozliczeń. Dlatego warto wcześniej przeanalizować dokładnie indywidualną sytuację podatnika i podjąć właściwą decyzję. Z pewnością metoda ta nie będzie opłacalna dla tych podatników, którzy posiadają duże nadwyżki podatku naliczonego nad należnym, np. w sytuacji sprzedaży opodatkowanej stawkami obniżonymi i zakupów materiałów i surowców opodatkowanych stawką podstawową. Liczba podatników, którzy wybierają kwartalne rozliczenie VAT, z roku na rok rośnie (tabela 5). Wyjątek stanowi rok 2017, w którym nastąpił spadek liczby przedsiębiorstw korzystających z tej formy płatności. Wynika to z licznych ograniczeń ustawowych w wyborze rozliczeń kwartalnych wprowadzonych w tym roku.

Drugą metodą skierowaną do małych podatników jest metoda kwartalno-kasowa. Jej istota polega na tym, że obowiązek podatkowy powstaje:

- z dniem otrzymania całości lub części zapłaty – w przypadku dokonania dostawy towarów lub świadczenia usług na rzecz podatnika VAT czynnego,

Tabela 5. Liczba podatników korzystających z metody kwartalnej i metody kwartalno-kasowej

Rok	Liczba podatników rozliczających VAT metodą kwartalną	Liczba podatników rozliczających VAT metodą kwartalno-kasową
2005	60 130	6 690
2006	72 031	6 996
2007	91 178	7 313
2008	107 673	7 712
2009	138 052	8 721
2010	164 884	9 181
2011	195 042	9 263
2012	225 549	9 128
2013	260 803	14 865
2014	297 165	15 520
2015	336 664	16 105
2016	370 341	16 682
2017	321 919	15 549

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

- z dniem otrzymania całości lub części zapłaty, nie później niż 180. dnia, licząc od dnia wydania towaru lub wykonania usługi – w przypadku dokonania dostawy towarów lub świadczenia usług na rzecz innego podmiotu (np. osoby fizycznej).

Mały podatnik dokonujący sprzedaży zobowiązany jest więc ustalić status nabywcy. Jest to konieczne z punktu widzenia prawidłowości rozliczeń tego podatku. Jeżeli bowiem odbiorca częściowo ureguluje należność, to tylko w tej części powstaje obowiązek podatkowy. Obowiązek podatkowy w metodzie kasowej jest skorelowany z prawem do odliczenia podatku naliczonego przez podatnika, który ją wybrał. Otóż prawo do odliczenia powstaje wtedy, gdy podatnik sam ureguluje swoje zobowiązanie. Mali podatnicy, którzy wybrali metodę kasową, rozliczają podatek w okresach kwartalnych, w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po każdym kwartale. Zasady rozliczania podatku w metodzie kasowej są dość skomplikowane. Wynika to z konieczności dokładnego rejestrowania tych operacji, z których podatek należy ująć w ewidencji VAT-u należnego i naliczonego. Dodatkowo, obliczając kwotę podatku do zapłaty w danym kwartale w metodzie kasowej, należy zwrócić uwagę na źródła powstania podatku należnego. W praktyce podatnik jest zobowiązany do prowadzenia odrębnej ewidencji dla potrzeb rozliczania podatku tą metodą.

Oceniając uproszczone metody skierowane do małych podatników, można stwierdzić, że dużo bardziej skomplikowana, choćby w zakresie obowiązków ewidencyjnych, jest metoda kasowa. W swoim założeniu miała rozwiązywać problemy zatorów płatniczych małych przedsiębiorców, którzy w sytuacji braku

zapłaty za wydany towar zobowiązani byli do zapłaty podatku. Nie zawsze jednak je rozwiązuje do końca. Może okazać się bowiem, że odbiorca nie zapłaci w ogóle za towar, a mały podatnik po 180 dniach od wydania towaru będzie musiał mimo wszystko uiścić podatek należny. Co więcej, obciążanie podatkiem, który *de facto* jest pokrywany ze środków własnych podatnika, może spowodować trudności płatnicze w zakresie regulowania zobowiązań w postaci niezapłaconych faktur zakupowych, a to znów nie pozwala na odliczenie własnego podatku naliczonego. Stosowanie metody kasowej może być jednak korzystne dla tych podatników, którzy:

- mają mało dokumentów sprzedaży,
- prowadzą wysoką i nieregularną sprzedaż, przy małym udziale kosztów (podatek naliczony jest relatywnie niski), nie posiadają nadwyżek podatku naliczonego, nie planują dużych zakupów.

Metoda kwartalna cieszy się większym zainteresowaniem wśród podatników (tabela 5). Po pierwsze, dlatego że nie wymaga się przy jej stosowaniu dodatkowych ewidencji dla potrzeb rozliczania podatku, a więc jest mniej pracochłonna. Po drugie, jej stosowanie nie ma konsekwencji w zakresie odliczania podatku naliczonego przez odbiorcę towarów/usług podatnika, który wybrał tę metodę. I wreszcie po trzecie, jej stosowanie nie ma konsekwencji w zakresie korzystania z prawa do odliczenia podatku naliczonego przez podatnika. Dodatkowo wybór metody kwartalnej w połączeniu z kwartalną metodą rozliczania podatku dochodowego (możliwą od początku 2007 r.) może mieć relatywnie duże znaczenie w kontekście zarządzania finansami i poprawy płynności w przedsiębiorstwach.

Z pewnością metoda kwartalna i kwartalno-kasowa cieszyłyby się większym zainteresowaniem wśród podatników, gdyby nie ograniczenia związane z jej stosowaniem. Ograniczenia wprowadzone zostały w celu zmniejszenia możliwości nadużyć w podatku VAT³⁷. Zgodnie z art. 99 ust. 3a ustawy o VAT w brzmieniu obowiązującym od początku 2017 r. mali podatnicy, którzy zarejestrowani są jako podatnicy VAT czynni, ale działają krócej niż 12 miesięcy, nie mogą korzystać z metody kwartalnej. Druga grupa małych podatników, którzy nie mogą rozliczać się za okresy kwartalne, to podatnicy, którzy w danym kwartale lub w poprzedzających go czterech kwartałach dokonali dostawy towarów wymienionych w załączniku 13 (jeżeli łączna wartość tych dostaw – bez kwoty podatku – przekroczyła, w którymkolwiek miesiącu z tych okresów, kwotę 50 tys. zł). W załączniku 13 do ustawy o VAT znajdują się m.in. produkty ze stali czy paliwa. Wprowadzenie tych ograniczeń przyczyniło się z pewnością do spadku w 2017 r. liczby przedsiębiorstw rozliczających się przy zastosowaniu metody kwartalnej.

³⁷ Szerzej na ten temat zob. J. Szlęzak-Matusiewicz, *Odwrotne obciążenie VAT jako mechanizm przeciwdziałający oszustwom podatkowym*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2015, nr 76, s. 265–275.

Mikroprzedsiębiorstwa a podatek od nieruchomości

Podatek od nieruchomości jest podatkiem majątkowym, którego wysokość jest uzależniona od posiadanego majątku, a nie wyników działalności przedsiębiorcy, który ten majątek posiada. Wysokość tego podatku w przypadku przedsiębiorstw, w porównaniu z osobami, które takiej działalności nie prowadzą, może stanowić znaczący ciężar. Dla przykładu, stawka podatku od budynków mieszkalnych wynosi 0,79 zł za 1 m² powierzchni użytkowej, podczas gdy stawka od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej wynosi 23,47 zł za 1 m² powierzchni użytkowej³⁸. Jest on bardziej dotkliwy, gdy przedsiębiorstwo ponosi stratę lub jego dochody są na relatywnie niskim poziomie. Brak uzależnienia wysokości tego podatku od wyników finansowych sprawia, że jest to koszt stały działalności.

W ustawie o podatkach i opłatach lokalnych ustawodawca nie przewidział ulg skierowanych do przedsiębiorstw działających w skali mikro. Zwolnienia podatkowe o charakterze przedmiotowo-podmiotowym wymienione w ustawie dotyczą najczęściej wybranych rodzajów działalności. Na przykład, ze zwolnień korzystać mogą budynki gospodarcze lub ich części służące działalności leśnej, rybackiej czy też rolnej (art. 7 ust. 1 pkt 4 u.o.p.l.). Podmiotowo zwolnione są z kolei żłobki i kluby dziecięce oraz prowadzące je podmioty w zakresie nieruchomości zajętych na prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego (art. 7 ust. 2 pkt 2a u.o.p.l.).

Mikro lub małe przedsiębiorstwa mogą jednak korzystać ze zwolnień w podatku od nieruchomości³⁹ przyznanych na podstawie art 7 ust. 3 u.o.p.l. Zgodnie z nim: *Rada gminy, w drodze uchwały, może wprowadzić inne zwolnienia przedmiotowe niż określone w ust. 1 [...]. Na podstawie ustawowej delegacji rada gminy jest uprawniona do wprowadzania tylko zwolnień od np. podatku od nieruchomości, nie ma natomiast uprawnienia do wprowadzenia ulgi podatkowej w postaci obniżenia stawki opodatkowania*⁴⁰. Gminy dość często korzystają z tego uprawnienia, dostosowując warunki zwolnień do swoich indywidualnych potrzeb. I tak, w 2014 r. w Świdnicy⁴¹ Rada Gminy, na podstawie

³⁸ Stawka obowiązująca w 2019 r., art. 5 ust. 1 pkt 2 u.o.p.l.

³⁹ Z badań prowadzonych w tym zakresie wynika, że jedynym tytułem podatkowym, który pod pewnymi warunkami i w ograniczonym zakresie spełnia kryteria skutecznego instrumentu wsparcia, jest podatek od nieruchomości, za: T. Wołowicz, *Preferencje podatkowe w podatku od nieruchomości a zachowania lokalizacyjno-konkurencyjne podatników prowadzących działalność gospodarczą*, „Roczniki Ekonomii i Zarządzania” 2018, nr 1, s. 81–114.

⁴⁰ T. Wołowicz, *Zwolnienia przedmiotowe versus podmiotowe w uchwałach podatkowych na przykładzie lokalnych podatków majątkowych*, „Samorząd Terytorialny” 2018, nr 12, s. 68–75

⁴¹ Uchwała nr XLIII/495/14 Rady Miejskiej w Świdnicy z 29 sierpnia 2014 r. w sprawie przyjęcia „Programu pomocy *de minimis* dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców”.

Tabela 6. Zwolnienie z podatku od nieruchomości dla mikro i małych przedsiębiorstw w gminie Wałbrzych

Wartość inwestycji (w zł)	Okres zwolnienia	Warunki materialne	Warunki formalne
200 tys. – 500 tys.	12 miesięcy	Poniesienie wydatków na rzeczowe aktywa trwałe, tj.: 1. cenę nabycia prawa własności gruntów lub prawa wieczystego użytkowania 2. cenę nabycia lub koszt wytworzenia środków trwałych, takich jak budynki i budowle 3. ceny nabycia lub koszt wyposażenia związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej: a) maszyn i urządzeń, w tym systemów i sieci teleinformatycznych b) narzędzi, przyrządów i aparatury	<ul style="list-style-type: none"> • złożenie zgłoszenia dotyczącego planowanej inwestycji • złożenie zgłoszenia dotyczącego zakończenia inwestycji • warunek utrzymania nowej inwestycji przez okres co najmniej 5 lat od momentu zakończenia inwestycji
Od 500 tys. – 1000 tys.	24 miesięcy		
Powyżej 1000 tys.	36 miesięcy		

Źródło: na podstawie uchwały nr XVI/229/2015 Rady Miasta Wałbrzycha z 29 grudnia 2015 r. w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości w ramach pomocy *de minimis* dla mikro i małych przedsiębiorców, Dz.Urz. Woj. Dolnośląskiego 2016, poz. 20.

uchwały⁴², wprowadziła zwolnienia w stosunku do mikro, małych i średnich przedsiębiorców działających na terenie tej gminy, zwalniając od podatku od nieruchomości grunty, budynki i budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez przedsiębiorców, którzy zatrudniają młodocianych w celu przygotowania zawodowego lub którzy zrealizowali inwestycje w zakresie usług gastronomicznych lub działalności hotelarskiej.

Innym przykładem tego typu zwolnienia może być zwolnienie Rady Miejskiej Wałbrzycha skierowane wyłącznie do mikro i małych przedsiębiorców⁴³. Na jej podstawie zwolniono z podatku od nieruchomości będące własnością mikro lub małych przedsiębiorców mających siedzibę na terenie Wałbrzycha budynki lub ich części i budowle lub ich części, stanowiące nową inwestycję. Zwolnienie ma zastosowanie w przypadku poniesienia nakładów inwestycyjnych na nową inwestycję. Okres zwolnienia zależy od wartości inwestycji (tabela 6).

Analizując treść uchwał rad gmin przyznających zwolnienia w podatku od nieruchomości, należy przyznać, że premiowane są te przedsiębiorstwa, które wykazują się aktywnością inwestycyjną. Inwestycje te w głównej mierze dotyczą

⁴² Akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze gminy w zakresie: wewnętrznego ustroju gminy oraz jednostek pomocniczych, organizacji urzędów i instytucji gminnych, zasad zarządu mieniem gminy, a także zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

⁴³ Uchwała nr XVI/229/2015 Rady Miejskiej Wałbrzycha z 29 grudnia 2015 r. w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości w ramach pomocy *de minimis* dla mikro i małych przedsiębiorców, Dz.Urz. Woj. Dolnośląskiego 2016, poz. 20.

majątku trwałego, choć niektóre gminy, których celem jest np. zmniejszenie lub zapobieganie bezrobociu na swoim terenie, premiują przedsiębiorstwa, które zwiększają zatrudnienie. Zwolnienie to stanowi również instrument przyciągania inwestycji na teren gminy oferującej zwolnienie. Z kolei dla przedsiębiorstwa powinien być to wskaźnik w kalkulowany w koszt inwestycji. Niemniej bezwzględna kwota zwolnienia w odniesieniu do wartości inwestycji okazuje się relatywnie niska, biorąc pod uwagę tak krótki okres oferowanego zwolnienia. Słuszne wydaje się więc wydłużenie okresów zwolnień, jeśli miałyby one stanowić czynnik decydujący o lokalizacji inwestycji. W badaniach podkreśla się jednak, że kluczem do skutecznego stymulowania lokalnej gospodarki jest nie tyle sama polityka władz w sferze stawek, co przejrzystość i stabilność systemu podatkowego⁴⁴.

Podsumowanie

Analiza wybranych preferencji skierowanych do mikroprzedsiębiorstw pozwala na przedstawienie następujących wniosków.

Mimo istnienia definicji mikroprzedsiębiorstw w ustawie – Prawo przedsiębiorcy, prawo podatkowe posługuje się własną terminologią, zawężając to pojęcie. Funkcjonująca na gruncie podatków dochodowych i podatku od towarów i usług definicja małego podatnika w rzeczywistości wyłącza część mikroprzedsiębiorstw z kręgu beneficjentów preferencji podatkowych. Z tego względu z pewnością za pozytywny krok należy uznać zmianę definicji małego podatnika od 2020 r. Podwyższenie kwoty przychodów z 1,2 mln do 2 mln euro jako miernika zaliczającego przedsiębiorcę do małych podatników zbliży to pojęcie do definicji mikroprzedsiębiorcy. Tym samym zwiększy możliwości optymalizacji podatkowej w przedsiębiorstwach, które obecnie nie mogą korzystać z preferencji.

Na gruncie podatków dochodowych mikroprzedsiębiorcy mają szeroki wachlarz instrumentów realnie wpływających na obniżenie zobowiązania podatkowego. Potwierdzają to również dane, z których wynika, że coraz więcej przedsiębiorstw korzysta np. z rozliczeń kwartalnych czy też obniżonej stawki CIT. Negatywnie należy jednak ocenić tendencję wprowadzania nowych czy też modyfikację starych preferencji podatkowych przy jednoczesnym zaostrzaniu warunków korzystania z danego rozwiązania podatkowego. Wnioski te dotyczą także rozwiązań istniejących w podatku od towarów i usług. Rozliczenia kwartalne w VAT z roku na rok były wybierane przez coraz większą liczbę przedsiębiorstw. Wprowadzone obostrzenia dotyczące przede wszystkim okresu funkcjonowania mikroprzedsiębiorstwa stały się przyczyną spadku zainteresowania tym instrumentem. Wyłączenie tej możliwości jest niczym nieuzasadnione,

⁴⁴ T. Wołowicz, M. Cienkowski, *Preferencje w lokalnych podatkach majątkowych a zachowania podmiotów gospodarczych*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2016, t. XCVIII, s. 313–333.

tym bardziej że kwartalne rozliczenie w podatkach dochodowych nie zostało ograniczone okresem funkcjonowania przedsiębiorstwa. Dlatego w przypadku najmniejszych przedsiębiorstw, mających często problemy z płynnością i pozyskaniem finansowania, powrót do uprzednio funkcjonujących rozwiązań byłby dobrym rozwiązaniem.

Pozytywnie należy z kolei ocenić inicjatywy samorządów przyznające zwolnienia w podatku od nieruchomości. W przypadku przedsiębiorstw posiadających nieruchomości podatek ten tworzy znaczną pozycję w strukturze kosztów podatkowych. Co więcej, jest on kosztem stałym, niezależnym od wyników ekonomicznych podmiotu. Dlatego przyznanie takim przedsiębiorstwom preferencji w tym zakresie, szczególnie w sytuacji ich zwiększonej aktywności inwestycyjnej, należy ocenić pozytywnie. Dyskusyjna może być jednak kwota bezwzględniego zwolnienia oraz okres jego obowiązywania. Aby zwolnienie to miało realny wpływ na finanse przedsiębiorstw, zarówno kwoty zwolnienia jak i okres zwolnienia, powinny być wyższe, przy czym okres ten powinien być powiązany z okresem amortyzacji poczynionych inwestycji.

Bibliografia

- Bielecki L. i in., *Komentarz do ustawy – Prawo przedsiębiorców* [w:] *Konstytucja biznesu. Komentarz*, LEX.
- Felis P., *Opodatkowanie według zasad ogólnych, liniowe czy ryczałtowe – dylematy wyboru małych i średnich przedsiębiorstw* [w:] *Finanse przedsiębiorstwa*, red. P. Karpuś, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2006.
- Felis P., *Wybrane problemy wpływu amortyzacji podatkowej na finanse przedsiębiorstw*, „Rachunkowość Bankowa” 2007, nr 10.
- Felis P., *Wybrane rozwiązania opodatkowania małych przedsiębiorstw – ocena i proponowane kierunki zmian*, „Studia BAS” 2014, nr 1(37) [Rozwój przedsiębiorczości oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw, red. G. Gołębiowski].
- Felis P., Szlęzak-Matuszewicz J., *Optymalizacja podatkowa – możliwości a realizacja* [w:] *Etyka, sprawiedliwość i racjonalność w dorobku nauki o finansach w latach 1919–2018*, red. J. Ostaszewski, M. Wrzesiński, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2018.
- Ickiewicz J., *Obciążenia fiskalne przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2009.
- Jamroży M., Kudert S., *Optymalizacja opodatkowania przedsiębiorstw*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013.
- Przedsiębiorca w społecznej gospodarce rynkowej*, red. T. Kocowski, J. Gola, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2014.
- Poszwa M., *Zarządzanie podatkami w małej i średniej firmie. Rozwiązania na lata 2007–2009*, CH Beck, Warszawa 2007.
- Poszwa M., *Kryteria i procedura wyboru formy opodatkowania dochodów*, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2007, nr 1, <http://doi.org/10.18276/frfu.2017.1.85-13>.
- Preferencje podatkowe w Polsce*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2015.

- Sikorska-Lewandowska A., *Zasady prowadzenia działalności gospodarczej w świetle ustawy – Prawo przedsiębiorców*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2019, nr 1.
- Szlęzak-Matusiewicz J., *Models of tax incentives for R&D activities of enterprises in European Union countries*, „Copernican Journal of Finance & Accounting” 2014, nr 1.
- Szlęzak-Matusiewicz J., *Odwrotne obciążenie VAT jako mechanizm przeciwdziałający oszustwom podatkowym*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2015, nr 76, <http://doi.org/10.18276/frfu.2015.76/1-23>.
- Szlęzak-Matusiewicz J., *Zarządzanie podatkami osób fizycznych*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013.
- Walicka M., *Optymalizacja podatkowa w działalności gospodarczej małych przedsiębiorstw*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2012, nr 52.
- Wolański R., *Różnice w źródłach finansowania pomiędzy mikro, małymi i średnimi przedsiębiorstwami w świetle badań empirycznych*, „Marketing i Zarządzanie” 2016, nr 2, <http://doi.org/10.18276/miz.2016.43-28>.
- Wołowiec T., *Preferencje podatkowe w podatku od nieruchomości a zachowania lokalizacyjno-konkurencyjne podatników prowadzących działalność gospodarczą*. „Roczniki Ekonomii i Zarządzania” 2018, nr 1, <http://dx.doi.org/10.18290/reiz.2018.10.1-5>.
- Wołowiec T., *Zwolnienia przedmiotowe versus podmiotowe w uchwałach podatkowych na przykładzie lokalnych podatków majątkowych*, „Samorząd Terytorialny” 2018, nr 12.
- Wołowiec T., Cienkowski M., *Preferencje w lokalnych podatkach majątkowych a zachowania podmiotów gospodarczych*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2016, t. XCVIII.

Akty prawne

- Ustawa z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, t.j. Dz.U. 2018, poz. 1445.
- Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t.j. Dz.U. 2018, poz. 1509.
- Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t.j. Dz.U. 2018, poz. 1036.
- Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, t.j. Dz.U. 2018, poz. 800.
- Ustawa z 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, t.j. Dz.U. 2017, poz. 2157, ze zm.
- Ustawa z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. Dz.U. 2018, poz. 2174.
- Ustawa z 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, t.j. Dz.U. 2019, poz. 1292, ze zm.
- Ustawa z 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym, Dz.U. poz. 2244.
- Uchwała nr XLIII/495/14 Rady Miejskiej w Świdnicy z 29 sierpnia 2014 r. w sprawie przyjęcia „Programu pomocy *de minimis* dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców”.
- Uchwała nr XVI/229/2015 Rady Miejskiej Wałbrzycha z 29 grudnia 2015 r. w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości w ramach pomocy *de minimis* dla mikro i małych przedsiębiorców, Dz.Urz. Woj. Dolnośląskiego 2016, poz. 20.